

Avdeling for allmenne fag

EKSAMEN

4400-3 KJEMI NETTKURS

22.06.09

Tid: 4 timer (09 – 13)

Målform: Bokmål

Sidetall: 3 + framside

Hjelpemiddel: Kalkulator

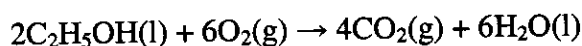
Vedlegg: Det periodiske system, spenningsrekka, løselighetsprodukter, syrekonstanter, indikatorer, noen konstanter

**Eksamensresultata blir offentliggjort på følgende internettadresse:
<http://www-bo.hit.no/af/eplanidx.htm>**

OPPGAVE 1

a) Hva mener vi med dannelsesentalpien for et stoff? Skriv dannelsesreaksjonen for etanol, $C_2H_5OH(l)$.

b) Etanol forbrenner etter reaksjonslikningen

Regn ut ΔH^0 for reaksjonen.

Oppgitte data: $\Delta H_f^0(C_2H_5OH(l)) = -277.6 \text{ kJ/mol}$

$\Delta H_f^0(CO_2(g)) = -393.5 \text{ kJ/mol}$

$2H_2(g) + O_2(g) \rightarrow 2H_2O(l), \Delta H^0 = -571.6 \text{ kJ}$

c) Salting av veier kan føre til forurensing av drikkevannskilder. For å undersøke om en brønn er påvirket av veisalt ($CaCl_2$), ble følgende forsøk gjort:

100 mL av brønnen vannet ble tilsatt litt salpetersyre og indikator og deretter titrert mot 0.0100 M $AgNO_3$. Det gikk med 13.5 mL av løsningen før ekvivalenspunktet ble nådd. Regn ut hvor mange mg Cl^- 100 mL av brønnen vannet inneholdt, og massen av $CaCl_2$ per liter brønnen vann.

Hvilken indikator brukes til denne analysen? Forklar hvordan indikatoren virker.

OPPGAVE 2

a) Tegn Lewisstruktur for følgende molekyler / ioner:

1) CO_2 2) SO_3 3) BrO_3^- 4) ClO_2

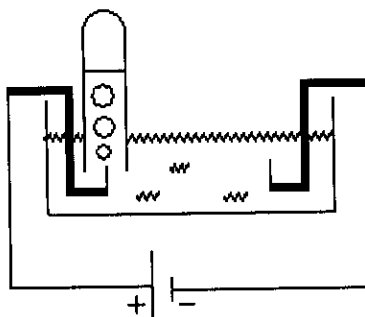
Gjør greie for eventuelle resonansstrukturer og unntak fra oktettregelen.

b) Bruk VSEPR-teorien, og gjør greie for den romlige strukturen av disse molekylene / ionene.

c) Regn ut frysepunktet for en løsning der det er oppløst 42 g $MgCl_2$ i 500 g H_2O .

OPPGAVE 3

En strømkrets ser ut som på tegningen under:

I karet har vi en løsning av ZnSO_4 i vann. Vi setter på strømmen, og elektrolyserer i 30 minutter med en strømstyrke på 0.50 A. Ved den positive elektroden samler vi opp gassen som kommer.

- Forklar hva som er katode og anode i denne elektrolysen. Skriv likningene for halvreaksjonene som skjer ved hver elektrode.
- Regn ut massen av metallet som lages i elektrolysen. Regn også ut volumet av gassen som lages ved den negative elektroden. Temperaturen i løsningen er 22°C og lufttrykket er 770 mm Hg. Væsknivået inne i glasset til venstre er like høyt som væsknivået i karet når elektrolysen er over.
- Hva ville elektrolyseproduktene ha blitt dersom vi hadde byttet ut løsningen av ZnSO_4 med en løsning av MgBr_2 i vann?

OPPGAVE 4

- Skriv opp Brønstedts definisjoner på en syre og en base. Bruk syredefinisjonen til å skrive protolyser for karbonsyre, H_2CO_3 , i vann. Forklar hvorfor K_{a1} alltid er større enn K_{a2} .

Hvilke baser er sterkest av HCO_3^- og CO_3^{2-} ? Gi grunn for svaret ditt.

- Regn ut pH-verdien i følgende løsninger:

- 0.032 M NaOH
- En blanding av 50 mL 0.050 M HCl og 30 mL 0.030 M $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- En blanding av 200 mL 1.00 M CH_3COOH og 12.3 g CH_3COONa . Ingen volumendring.
- Blandingen i 3) tilsatt 2.0 g $\text{Ca}(\text{OH})_2(\text{s})$. Ingen volumendring.

c) Forklar hvilke av følgende løsninger som har bufferegenskaper:

1) 2 M HCl + 2 M KCl

2) 2 M Na₂HPO₄

3) 2 M Na₃PO₄

4) 100 mL 1.0 M CH₃COOH + 60 mL 0.80 M NaOH

SPENNINGSREKKA

oksform	+ne ⁻	⇌	redform	standard- potensial
F ₂	+2e ⁻	⇌	2F ⁻	2.87 V
O ₃ + 2H ⁺	+2e ⁻	⇌	O ₂ + H ₂ O	2.07 V
S ₂ O ₈ ²⁻	+2e ⁻	⇌	2SO ₄ ²⁻	2.05 V
H ₂ O ₂ + 2H ⁺	+2e ⁻	⇌	2H ₂ O	1.77 V
MnO ₄ ⁻ + 8H ⁺	+5e ⁻	⇌	Mn ²⁺ + 4H ₂ O	1.51 V
Au ³⁺	+3e ⁻	⇌	Au	1.50 V
Cl ₂	+2e ⁻	⇌	2Cl ⁻	1.36 V
Cr ₂ O ₇ ²⁻ + 14H ⁺	+6e ⁻	⇌	2Cr ³⁺ + 7H ₂ O	1.33 V
MnO ₂ + 4H ⁺	+2e ⁻	⇌	Mn ²⁺ + 2H ₂ O	1.23 V
O ₂ + 4H ⁺	+4e ⁻	⇌	2H ₂ O	1.23 V
Br ₂	+2e ⁻	⇌	2Br ⁻	1.09 V
NO ₃ ⁻ + 4H ⁺	+3e ⁻	⇌	NO + 2H ₂ O	0.96 V
Hg ²⁺	+2e ⁻	⇌	Hg	0.85 V
Ag ⁺	+ e ⁻	⇌	Ag	0.80 V
Fe ³⁺	+ e ⁻	⇌	Fe ²⁺	0.77 V
I ₂	+2e ⁻	⇌	2I ⁻	0.62 V
Cu ²⁺	+2e ⁻	⇌	Cu	0.34 V
Sn ⁴⁺	+2e ⁻	⇌	Sn ²⁺	0.15 V
S + 2H ⁺	+2e ⁻	⇌	H ₂ S	0.14 V
2H ⁺	+2e ⁻	⇌	H ₂	0.00 V
Pb ²⁺	+2e ⁻	⇌	Pb	-0.13 V
Ni ²⁺	+2e ⁻	⇌	Ni	-0.24 V
Fe ²⁺	+2e ⁻	⇌	Fe	-0.44 V
Zn ²⁺	+2e ⁻	⇌	Zn	-0.76 V
2H ₂ O	+2e ⁻	⇌	H ₂ + 2OH ⁻	-0.83 V
Zn(NH ₃) ₄ ²⁺	+2e ⁻	⇌	Zn + 4NH ₃	-1.04 V
Mn ²⁺	+2e ⁻	⇌	Mn	-1.18 V
Al ³⁺	+3e ⁻	⇌	Al	-1.66 V
Mg ²⁺	+2e ⁻	⇌	Mg	-2.37 V
Na ⁺	+ e ⁻	⇌	Na	-2.71 V
Ca ²⁺	+2e ⁻	⇌	Ca	-2.87 V
Ba ²⁺	+2e ⁻	⇌	Ba	-2.90 V
K ⁺	+ e ⁻	⇌	K	-2.93 V
Li ⁺	+ e ⁻	⇌	Li	-3.05 V

LØSELIGHETSPRODUKTER

<u>Navn</u>	<u>Formel</u>	<u>K_{sp}</u>
Aluminiumhydroksid	Al(OH) ₃	$2.0 \cdot 10^{-32}$
Bariumkarbonat	BaCO ₃	$8.1 \cdot 10^{-9}$
Bariumkromat	BaCrO ₄	$2.4 \cdot 10^{-10}$
Bariumfluorid	BaF ₂	$1.7 \cdot 10^{-6}$
Bariumhydroksid	Ba(OH) ₂	$2.4 \cdot 10^{-4}$
Bariumsulfat	BaSO ₄	$1.1 \cdot 10^{-10}$
Blybromid	PbBr ₂	$3.9 \cdot 10^{-5}$
Blyjodid	PbI ₂	$7.1 \cdot 10^{-9}$
Blyklorid	PbCl ₂	$1.6 \cdot 10^{-5}$
Blykromat	PbCrO ₄	$1.8 \cdot 10^{-14}$
Blyulfat	PbSO ₄	$1.6 \cdot 10^{-8}$
Blyulfid	PbS	$8.0 \cdot 10^{-28}$
Jern(II)hydroksid	Fe(OH) ₂	$8.0 \cdot 10^{-16}$
Jern(III)hydroksid	Fe(OH) ₃	$4.0 \cdot 10^{-38}$
Jern(II)sulfid	FeS	$1.0 \cdot 10^{-17}$
Kadmiumhydroksid	Cd(OH) ₂	$5.9 \cdot 10^{-15}$
Kadmiumsulfid	CdS	$7.8 \cdot 10^{-27}$
Kalsiumfluorid	CaF ₂	$4.0 \cdot 10^{-11}$
Kalsiumfosfat	Ca ₃ (PO ₄) ₂	$2.0 \cdot 10^{-29}$
Kalsiumhydroksid	Ca(OH) ₂	$5.5 \cdot 10^{-6}$
Kalsiumoksalat	CaC ₂ O ₄	$2.6 \cdot 10^{-9}$
Kalsiumsulfat	CaSO ₄	$1.9 \cdot 10^{-4}$
Kobberhydroksid	Cu(OH) ₂	$6.0 \cdot 10^{-17}$
Kobbersulfid	CuS	$9.0 \cdot 10^{-36}$
Krom(III)hydroksid	Cr(OH) ₃	$6.0 \cdot 10^{-31}$
Kvikksølv(I)klorid	Hg ₂ Cl ₂	$1.3 \cdot 10^{-18}$
Kvikksølv(II)sulfid	HgS	$4.0 \cdot 10^{-53}$
Magnesiumfluorid	MgF ₂	$6.5 \cdot 10^{-9}$
Magnesiumhydroksid	Mg(OH) ₂	$1.2 \cdot 10^{-11}$
Magnesiumkarbonat	MgCO ₃	$1.0 \cdot 10^{-5}$
Manganhydroksid	Mn(OH) ₂	$1.9 \cdot 10^{-13}$
Nikkelhydroksid	Ni(OH) ₂	$6.5 \cdot 10^{-18}$
Nikkelkarbonat	NiCO ₃	$6.6 \cdot 10^{-9}$
Nikkelsulfid	NiS	$3.0 \cdot 10^{-19}$
Sinkcyanoferrat	Zn ₂ Fe(CN) ₆	$4.1 \cdot 10^{-16}$
Sinkhydroksid	Zn(OH) ₂	$1.2 \cdot 10^{-17}$
Sinkkarbonat	ZnCO ₃	$1.4 \cdot 10^{-11}$
Sinksulfid	ZnS	$1.0 \cdot 10^{-21}$
Strontiumfluorid	SrF ₂	$2.8 \cdot 10^{-9}$
Strontiumsulfat	SrSO ₄	$3.8 \cdot 10^{-10}$
Sølvbromid	AgBr	$5.3 \cdot 10^{-13}$
Sølvfosfat	Ag ₃ PO ₄	$1.3 \cdot 10^{-20}$
Sølvjodid	AgI	$8.3 \cdot 10^{-17}$
Sølvklorid	AgCl	$1.8 \cdot 10^{-10}$
Sølvkromat	Ag ₂ CrO ₄	$2.5 \cdot 10^{-12}$
Sølvulfat	Ag ₂ SO ₄	$1.6 \cdot 10^{-5}$
Sølvulfid	Ag ₂ S	$2.0 \cdot 10^{-49}$
Tinn(II)sulfid	SnS	$1.0 \cdot 10^{-25}$
Vismutsulfid	Bi ₂ S ₃	$1.0 \cdot 10^{-97}$

SYREKONSTANTER FOR SVAKE SYRER

<u>Navn</u>	<u>Formel</u>	<u>K_a</u>
Ammoniumion	NH_4^+	$K = 5.6 \cdot 10^{-10}$
Benzosyre	$\text{C}_6\text{H}_5\text{COOH}$	$K = 6.3 \cdot 10^{-5}$
Blåsyre	HCN	$K = 7.2 \cdot 10^{-10}$
Borsyre	H_3BO_3	$K_1 = 6.4 \cdot 10^{-10}$
Eddiksyre	CH_3COOH	$K = 1.8 \cdot 10^{-5}$
Flussyre	HF	$K = 6.7 \cdot 10^{-4}$
Fosforsyre	H_3PO_4	$K_1 = 7.5 \cdot 10^{-3}$
Hydrogenfosfation	H_2PO_4^-	$K_2 = 6.2 \cdot 10^{-8}$
Dihydrogenfosfation	HPO_4^{2-}	$K_3 = 4.8 \cdot 10^{-13}$
Hydrogensulfid	H_2S	$K_1 = 9.1 \cdot 10^{-8}$
Hydrogensulfidion	HS^-	$K_2 = 1.2 \cdot 10^{-15}$
Karbonsyre	H_2CO_3	$K_1 = 4.5 \cdot 10^{-7}$
Hydrogenkarbonation	HCO_3^-	$K_2 = 4.7 \cdot 10^{-11}$
Kromsyre	H_2CrO_4	$K_1 = 1.8 \cdot 10^{-1}$
Maursyre	HCOOH	$K = 1.8 \cdot 10^{-4}$
Melkesyre	$\text{CH}_3\text{CH}(\text{OH})\text{COOH}$	$K = 1.4 \cdot 10^{-4}$
Oksalsyre	$\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4$	$K_1 = 6.5 \cdot 10^{-2}$
Hydrogenoksalation	HC_2O_4^-	$K_2 = 6.1 \cdot 10^{-5}$
Propansyre	$\text{C}_2\text{H}_5\text{COOH}$	$K = 1.3 \cdot 10^{-5}$
Salpetersyring	HNO_2	$K = 5.1 \cdot 10^{-4}$
Svovelsyre	H_2SO_4	$K_1 \gg 1$
Hydrogensulfation	HSO_4^-	$K_2 = 1.2 \cdot 10^{-2}$
Svovelsyring	H_2SO_3	$K_1 = 1.7 \cdot 10^{-2}$
Hydrogensulfittion	HSO_3^-	$K_2 = 6.5 \cdot 10^{-8}$
Underbromsyrling	HBrO	$K = 2.1 \cdot 10^{-9}$
Underklorsyring	HClO	$K = 1.1 \cdot 10^{-8}$

SYRE-BASEINDIKATORERS OMSLAGSOMRÅDE

<u>Indikator</u>	<u>"Sur" farge</u>	<u>"Basisk" farge</u>	<u>Omslagsområde (pH)</u>
Bromfenolblått	Gul	Blå	3.0 - 4.6
Metylorange	Rød	Gul	3.1 - 4.4
Bromkresolgrønt	Gul	Blå	3.8 - 5.4
Metylrødt	Rød	Gul	4.2 - 6.2
Bromtymolblått	Gul	Blå	6.0 - 7.6
Fenolrødt	Gul	Rød	6.7 - 8.4
Fenolftalein	Fargeløs	Rød	8.0 - 9.6
Tymolftalein	Fargeløs	Blå	9.3 - 10.6

NOEN KONSTANTER OG FORMLER

Gasskonstanten: $R = 0.0821 \text{ L} \cdot \text{atm} / (\text{mol} \cdot \text{K})$

Ioneproduktet for vann: $K_w = 1.0 \cdot 10^{-14}$

Molvolumet av en gass ved STP: 22.4 L/mol

Vannets molale frysepunktsnedsetting: $K_f = 1.86 \text{ K} / (\text{mol/kg})$

Vannets molale kokepunktshøyning: $K_b = 0.51 \text{ K} / (\text{mol/kg})$

Nernsts likning: $E = E^0 - \frac{0.059 \text{ V}}{n} \cdot \log Q$

Faradays konstant: $F = 96500 \text{ A} \cdot \text{s} / \text{mol}$

Metningstrykket for vanddamp:

$t \text{ (}^\circ\text{C)}$	17	18	19	20	21	22	23	24	25
$p \text{ (mm Hg)}$	15	16	17	18	19	20	21	22	24

